

Tri slobode pod lupom

Prikaz slučajeva kršenja osnovnih ljudskih prava u Srbiji

8 - 21. oktobar 2021

Sloboda izražavanja

Pretnje smrću novinaru portala *nova.rs* Peru Jovoviću

[Brojna medijska udruženja i organizacije osudile su targetiranje i pretnje smrću, koje su upućene novinaru portala *nova.rs* Peru Jovoviću zbog isticanja zastave Kosova na svom Facebook profilu.](#) Jovović je prilikom boravka u Prištini, gdje je izveštavao sa festivala “Mirdita, dobar dan”, objavio check-in objavu na svom Facebook nalogu, prilikom čega je u opisu objave istakao zastavu Kosova. Potom su usledile pretnje smrću i targetiranje Jovovića. Nezavisno udruženje novinara Srbije (NUNS) saopštilo je da je ova kampanja protiv Jovovića samo još jedna u nizu kampanja usmerenih protiv određenih novinara, čiji je cilj da se oni predstave kao “neprijatelji države”. [Iz festivala “Mirdita, dobar dan” je poslata poruka solidarnosti](#) sa Jovovićem i poručeno je da progon novinara i novinarki, kao i aktivista i aktivistkinja nedopustiv, naročito u oblasti izveštavanja o ljudskim pravima, slobode i diskriminacije. Jovović je samo tri dana nakon svoje Facebook objave dobio više od 1.500 poruka sa govorom mržnje i pretnjama smrću.

Nezavisno udruženje novinara Srbije osuđuje pretnje novinarkama

[Nezavisno udruženje novinara Srbije \(NUNS\) saopštilo je](#) da je Zoran Ćirjaković, sa svog Tviter naloga, uputio niz pretnji novinarkama Jovani Gligorijević i Snežani Čongradin, kao i istoričarki Dubravki Stojanović i književnoj kritičarki Jeleni Lalatović, pozivajući na silovanje i bacanje “kiseline u oči”. Ćirjaković je i ranije sa svog Tviter naloga upućivao pretnje novinarkama, zbog čega je grupa novinarki uputila otvoreno pismo u julu 2019. godine, u kojem su ukazale na kontinuirane pretnje koje stižu sa Ćirjakovićevog Tviter naloga. NUNS navodi da će ovaj poslednji slučaj evidentirati i o njemu obavestiti nadležne organe i međunarodne organizacije. **Ovaj slučaj predstavlja potvrdu nespremnosti nadležnih organa da preduzmu neophodne radnje, s obzirom da su pretnje nastavljene i nakon brojnih apela godinama unazad.**

Radio Plus iz Grocke bez struje nakon izveštavanja o dugovanjima predsednika opštine

[Radio Plus iz Grocke nije mogao 19. oktobra 2021. godine da emituje svoj program](#) zbog neobrazloženog prekida snabdevanja električnom energijom u zgradi u kojoj se nalaze predajnik i oprema za emitovanje ovog medija. Stefan Radić, glavni i odgovorni urednik ovog radija, tvrdi da iza isključenja struje stoji Facebook objava na stranici ovog radija, u kojoj je podeljen video prilog koji se odnosi na dugovanje firme predsednika opštine Grocka, Dragana Pantelića. Nakon ove objave, Milomir Nedeljković, predsednik fudbalskog kluba *Pudarci*, u čijim prostorijama se nalazi oprema radija, obavestio je Radića da mora da mu isključi struju zbog nepoštovanja ugovornih obaveza. Nedeljković nije naveo koje obaveze su prekršene, dok Radić tvrdi da je radio uredno plaćao svoje obaveze. Nedeljković je takođe naveo da “neće da pravi cirkus” i da “on dobro zna zbog čega mu je isključena struja”. **Novinari na lokalnu su posebno izloženi pritiscima i pretnjama, i nadležne institucije moraju da urade više na njihovoj zaštiti kako bi doprinele sigurnijem okruženju za rad.**

Privatne tužbe protiv profesorke i novinarkе koje su izveštavale o seksualnom nasilju

Dramaturškinja i profesorка na Fakultetu dramskih umetnosti, Biljana Srbljanović, [primila je privatnu tužbu](#) od strane Miroslava Aleksića, optuženog za četiri krivična dela silovanja i pet krivičnih dela polnog uznemiravanja, i njegove supruge zbog uvrede i povrede časti i ugleda. Aleksić je prethodno tužio i novinarku Ivanu Mastilović Jasnić, koja je prva uradila intervju o slučaju Milene Radulović, koja je Aleksića optužila za silovanje. Novinarka Mastilović Jasnić se već suočila sa velikim brojem tužbi zbog pisanja o polnom uznemiravanju u slučaju Marije Lukić iz Brusa. **Ovo je samo još jedna u nizu takozvanih SLAPP tužbi (Strategic Lawsuit Against Public Participation), čiji cilj je zastrašivanje i gušenje kritičkih glasova. Na ovaj način se sudski mehanizmi zloupotrebljavaju kako bi novinari i komentatori pribegli autocenzuri i time se sprečili da informišu javnost o važnim pitanjima i o njima slobodno iznose svoje stavove.**

Sloboda okupljanja

Prinudna naplata kazne za neprijavlјivanje skupa

[Član pokreta Ne davimo Beograd Dobrica Veselinović](#), dobio je rešenje Prekršajnog suda u Beogradu kojim se nalaže prinudna naplata kazne u visini od 40.000 dinara plenidbom dela zarade, zbog protеka roka plaćanja kazne, koju Veselinović mora da plati zbog presude za neprijavljeno javno okupljanje. Veselinović je u decembru 2018. godine [organizovao javni skup pod nazivom “Srce za Davida”](#), u znak solidarnosti sa pokretom “Pravda za Davida” koji se okuplja u Banja Luci zbog nerešenog ubistva Davida Dragičevića. Veselinović navodi da je ovaj slučaj samo jedan od 30 sudskih procesa koji se vode ili su vođeni protiv članova i članica Ne davimo Beograd i koji se koriste kao vid pritiska na sam Pokret. **Međunarodni standardi u ovoj oblasti nalažu da obaveza prethodnog prijavljivanja okupljanja pre svega treba da služi kao prostor organizatorima da se koriste pravnim lekovima u slučaju zabrane okupljanja, kao i da dopusti policiji da se pripremi za**

neometano i bezbedno obezbeđivanje okupljanja, a nikako ne sme da bude korišćena kao sredstvo pritiska na kritičare vlasti, što se desilo u ovom slučaju.

Novi Zakon o zaštiti od buke u životnoj sredini ograničava slobodu okupljanja

[Novim Zakonom o zaštiti od buke u životnoj sredini](#), predviđeno je da lokalne samouprave odlukom određuju lokaciju i mere zaštite od buke za skupove koji mogu dovesti do prekoračenja graničnih vrednosti buke, uz kaznene odredbe ukoliko se skup održi bez ili suprotno odluci. Problematičan član 20. ovog zakona još predviđa da se mere zaštite od buke uređuju na zahtev organizatora okupljanja, koji ovaj zahtev mora poslati najmanje 20 dana pre održavanja skupa, dok se okupljanje ne može održati dok jedinica lokalne samouprave ne donese pomenutu odluku. U slučaju da se okupljanje održi bez odluke ili suprotno odluci, predviđene su novčane kazne za pravno lice u iznosu od 500.000 do 1.000.000 dinara, kao i za odgovorno lice u pravnom licu u iznosu od 25.000 do 50.000 dinara. **Ovaj Zakon se nalazi u koliziji sa važećim Zakonom o javnom okupljanju u pogledu roka za prijavu skupa i nameće dodatne obaveze organizatorima okupljanja suprotno međunarodnim standardima u ovoj oblasti. Sloboda mirnog okupljanja podrazumeva da je svaki mirni skup dozvoljen, a svako prekomerno ili nepotrebno nametanje obaveza predstavlja samo po sebi ograničenje ove slobode.**

Sloboda udruživanja

Aktivista osuđen zbog vređanja rukovodstva bolnice

[Osnovni sud u Novom Pazaru, doneo je presudu 7. oktobra 2021. godine protiv aktiviste Aladina Paućinca](#), zbog vređanja vršioca dužnosti direktora Opšte bolnice u tom gradu, **Meha Mahmutovića**. Presudom se navodi da je Paućinac skandiranjem uvredljivih parola povredio čast i ugled Mahmutovića. Pravna zastupnica Paućinca navodi da je ova presuda suprotna vladavini prava i praksi Evropskog suda za ljudska prava u oblasti slobode izražavanja. Paućinac navodi da je iznenađen presudom ali da je očekivao ovakav epilog, zbog prakse suda koja je “dobro poznata građanima Novom Pazara”. Takođe navodi da će da se žali na presudu. Paućinac od prošle godine predvodi proteste protiv rukovodstva ove bolnice na kojima poziva na

odgovornost zbog lošeg stanja zdravstvenog sistema u ovom gradu i visokog broja preminulih. **Javni funkcioneri moraju da pokažu veću toleranciju na kritike koje su im upućene i nikako ne smeju da vrše pritisak na aktiviste zbog izgovorene reči ili preduzete radnje kako bi obeshrabrila njihovo delovanje.**

Policija legitimisala lokalne aktiviste i meštane iz okoline Paraćina

Lokalni aktivisti iz opštine Paraćin, okupljeni oko grupe “Odbranimo planinu Babu, Planu i Lešje”, pod pritiskom su pripadnika policije, od kojih je jedan [uputio pretnje meštanima koji protestuju, 7. oktobra 2021. godine](#). U proteklih mesec dana, aktivisti i meštani su u jednom navratu [legitimisani su od strane policije](#) na protestu održanom 23. septembra 2021, dok su u jednom [ranijem incidentu](#), pripadnici policije zadržali i vukli jednog meštana koji je protestovao. [Meštani protestuju jer se suočavaju sa brojnim problemima zbog lokalnog kamenoloma](#), uključujući presušivanje izvorišta vode, urušavanje zidova kuća kao i uništavanje lokalnih puteva zbog preopterećih kamiona koji transportuju kamen, zbog čega vrše blokadu lokalnih puteva. **Korišćenje prisile radi suzbijanja udruživanja građana, umesto aktivnog uključivanja u dijalog je neprihvatljivo i kosi se sa osnovnim demokratskim vrednostima.**

Monitoring

Presuda protiv RTV Pančevo po tužbi novinara zbog izricanja neistina

[Viši sud u Beogradu je prvostepenom presudom od 9. septembra 2021. godine](#) utvrdio da je *Radio televizija Pančevo* (RTV Pančevo) iznelo neistine o novinaru portala *Pančevo.SiT* Nenadu Živkoviću i naložio je isplatu nematerijalne štete u visini od 80.000 dinara oštećenom novinaru. RTV Pančevo je u periodu od 29. maja do 6. juna 2019. godine objavljivalo informacije o Živkoviću u vidu priloga, u kojima ga, između ostalog, nazivaju “gorim od ostrašćenog političkog aktiviste”, “lažnim novinarom” ali i kao “deo plaćenog projekta koji je nespretno razotkrila američka provladina organizacija Fridom Haus”. Živković je ovim povodom podneo tužbu 29. novembra 2019. godine protiv RTV Pančevo i glavne i odgovorne urednice ovog medija Jasmine Petković, tražeći u tužbenom zahtevu nadoknadu štete

od 300.000 dinara, ali je Viši sud presudio manji iznos. Iako Živković navodi da je zadovoljan presudom jer se time daje mali doprinos u oblasti javne komunikacije, on ističe da su presuđeni novčani iznosi nesrazmerni šteti koju novinari trpe. Živković se nalazi u još jednom sudskom postupku protiv RTV Pančevo ali i u dva postupka protiv portala *epancevo.rs* i glavnog urednika Aleksandra Čupića zbog neistina koje su iznete u istom periodu kao i one na RTV Pančevo.

Neadekvatna reakcija nadležnih potpomognuta nedovoljno visokim kaznama, stvaraju osećaj nekažnjivosti koji dalje ohrabljuje napade na novinare i novinarke.